

AVTOR JOHN

HUSTON

BIO-FILMOGRAFIJA

Če bi sestavljena bio-filmografija ne obstajala, bi si jo bilo treba izmisliti za označilo življenja in dela Johna Hustona! Tako vztrajno prepletanje teh dveh črt le redko srečamo dokončno potrjeno prav z neizprosnim poslednjim vozlom: film **Mrtvi** je ne le dokaz filmskosti Hustonovega življenja, ampak hkrati tudi življenjskosti njegove filmografije. Enainštirideset filmov, ki jih je režiral med leti 1941 in 1987, ponujajo — zvrščeni drug za drugim — podobo svojevrstnega **work-in-progress**, katerega oceno preprosto ni mogoče izraziti z enostavnim seštevkom posameznih enot. Časovno in žanrsko heterogenost družijo vsebinski presežek, ki ga morda še najbolj označuje naslov njegovega filma **Neprilagojeni**, ki ga je leta 1961 posnel z Marilyn Monroe, Montgomery Cliftom in Clark Gableom. Najsi gre za okolje urbanega kriminala, impresionizem slikarskih platen ali za latinsko-ameriško vročico — vselej so njegovi junaki drugačni, neprilagojeni. Za ta namen je posegal po delih piscev, kakršni so Carson Mac Cullers, Herman Melville, Dashiell Hammet, Tennessee Williams, Arthur Miller, Rudyard Kipling, Malcolm Lowry, James Joyce, in celo po Bibliji. Tudi seznam igralcev, ki jim je namenil v njihovih delih odkrite like, je enako impresiven: Humphrey Bogart, Edward G. Robinson, Marilyn Monroe, Katharine Hepburn, Montgomery Clift, Richard Burton, Marlon Brando, Elizabeth Taylor, Orson Welles... Mož, ki je v filmu **Zaklad Sierra Madre** znal tako briljantno voditi igralski talent svojega očeta Walterja Hustona, se je zadnjič postavil pred filmsko kamero v filmu svojega sina Tonyja. Morda je bil tisti trenutek edini, ki si je lahko — v primeru, „da bi se karkoli zgodilo“ — za zamenjavo izbral takega igralca, kakršen je Robert Mitchum. In zgodilo se je.

1906

5. avgusta se je v Nevadi (Missouri, ZDA) rodil John Marcellus Huston, sin igralca Walterja Hustona in novinarki Thee Gore.

1909

ločitev staršev: mati je odtlej živela na Vzhodni obali, oče v Kaliforniji.

1920—1924

med šolanjem na Lincoln High School (Los Angeles) je treniral boks, postal je celo amaterski prvak v lahki kategoriji.

1925

kot igralec je prvič nastopil v neki off-broadwayski predstavi.

1926

odšel je v Mehiko in se boril v vrstah revolucionarne konjenice Pancha Ville.

1927

po vrnitvi v ZDA je pisal kratke zgodbe za American Mercury.

1928—1930

kot epizodni igralec je nastopil v treh filmih očetovega prijatelja Williama Wylerja (*The Shakedown*, *Hell's heroes*, *The Storm*).

1931—1932

pisal je filmske dialoge, najprej za Wylerjev film *A house divided*, nato še za filma *Law and order* in *Murders in rue Morgue*.

1932

slikarska avantura v Parizu.

1938—1941

vrsta scenarijev za Warner Brothers: *Jezebel* (Wyler), *The Amazing dr. Clitterhouse* (Litvak), *Juarez* in *Dr. Ehrlich's magic bullet* (Dieterle), *High Sierra* (Walsh), *Sergeant York* (Hawks).

1941

prvi celovečerec: *Malteški sokol* (The Maltese Falcon), po romanu Dashiela Hammeta. Odtlej dalje so njegovi filmi bili dobesedno tudi njegovo življenje, biografija prehaja in se spaja s filmografijo.

1942

Je to naše življenje? (Is this our life?)
Čez Pacifik (Across the Pacific)

1943—1946

trije dokumentarni filmi o drugi svetovni vojni: *Poročilo z Aleutov* (Report from the Aleutians), *Bitka za San Pietro* (The Battle of San Pietro) in *Naj bo svetloba!* (Let there be light).

1948

Zaklad Sierra Madre (The treasure of

Sierra Madre), po romanu Bruna Travena.
Key Largo

1949

Bili smo tujci (We were strangers)

1950

Asfaltna džungla (The Asphalt jungle)

1951

Rdeča značka za pogum (The red badge of courage)

1952

Afriška kraljica (The African queen)

1953

Moulin Rouge

1954

Premagaj hudiča (Beat the devil)

1956

Moby Dick, po romanu Hermana Melvillea

1957

Sam bog ve, gospod Allison (Heaven knows Mr. Allison)

1958

Barbar in gejša (The Barbarian and the Geisha)

Korenine neba (The roots of heaven), po romanu Romaina Garyja

1960

Nepomirljivi (The Unforgiven)

1961

Neprilagojeni (The Misfits), po delu Arthurja Millerja

1962

Freud, po projektu J. P. Sartrea

1963

Seznam Adriana Messengerja (The List of Adrian Messenger)

1964

Noč Iguane (The Night of the Iguana)

1966

Biblija (The Bible)

1967

Casino Royale, režiser ena od epizod; preostale so režirali Kenneth Hughes, Val Guest, Robert Parrish in Joseph McGrath.
Odsevi v zlatem očesu (Reflections in a Golden Eye), po romanu Carson MacCullers

1969

Grešni Davey (Sinful Davey)
Sprehod z ljubeznijo in smrtjo (A Walk with love and death)

1970

Kremeljsko pismo (The Kremlin letter)

1972

Fat City

Sodnik za obešanje (The Life and times of Judge Roy Bean)

1973

Mož iz Avstralije (The MacKintosh Man)

1975

Človek, ki je hotel biti kralj (The Man who would be king), po zgodbi Rudyarda Kiplinga

1976

Neodvisnost (Independence), kratki

1979

Zlobec (Wise blood), po zgodbi Flanneryja O'Connorja

1980

Fobija (Phobia)

1981

Beg v zmago (Escape to victory)

1982

Annie

1984

Pod vulkanom (Under the Volcano), po romanu Malcolma Lowryja

1985

Čast Prizzijevih (Prizzi's Honor)

1987

Mrtvi (The Dead), po kratki zgodbi Jamesa Joycea

28. avgusta je John Huston umrl.

Kot igralec se je razen v številnih svojih filmih pojavil med drugim še v filmih Premingerja (*Kardinal*), Polanskega (*Kitajska četrt*) in Miliusa (*Veter in lev*), Orsonu Wellesu pa se je za sodelovanje pri *Moby Dicku* oddolžil z vlogo v nedokončanem filmu *Druga stran vetra*. Sicer pa poročilo o prvem skupnem delu teh dveh velikanov kinematografije sega še precej dlje nazaj: John Huston je bil namreč eden od scenaristov Wellesovega *Tujca* (1946). Zdi se, da je besede, s katerimi je Huston v svoji avtobiografiji *An Open Book* označil Wellesa, v povsem enaki meri mogoče uporabiti tudi za Hustona samega: „Sloves ekstravagantnosti in poklicne neodgovornosti, ki spremlja Orsona Wellesa, je popolnoma neupravičen. Videl sem tega človeka, kako dela. Ta res ne zapravlja časa!“

PRIPRAVIL STOJAN PELKO